

INTRODUCEREA FIDUCIEI IN NOUL COD CIVIL

L'INTRODUCTION DE LA FIDUCIE DANS LE NOUVEAU CODE CIVIL

THE INTRODUCTION OF THE FIDUCIA IN THE NEW CIVILE CODE

**Ema-Alexandra Dobre , studentă anul
II, grupa 206, Facultatea de Drept, Universitatea Bucuresti**

Rezumat

Studiul asupra fiduciei dorește să ofere o prezentare amplă a acestei instituții, după cum este ea înscrisă în Noul Cod Civil. Prin introducerea fiduciei, sistemul juridic românesc se aliniază statelor care au optat deja pentru introducerea acesteia, fie sub forma trustului, fie sub forma fiduciei. Analiza reglementării din Noul Cod Civil se concentrează pe elementele caracteristici ale contractului de fiducie și la executarea sa.

Résumé

L'étude de la fiducie veut offrir une rigoureuse présentation de cette institution de la manière comme elle est présentée dans le Nouveau Cod Civil. Par l'introduction de la fiducie, le système juridique roumain rentre dans l'ordre des pays qui ont déjà opté pour son introduction, soit sous la forme du trust, soit de la fiducie. L'analyse de la réglementation du Nouveau Cod Civil se concentre sur les principales caractéristiques du contrat de fiducie et de son exécution.

Abstract

The study of romanian system's trust, called fiducia wants to provide a scientific presentation of this institution as it is presented in the New Civil Code. By the introduction of the fiducia, the Romanian legal system stands with the states which have already opted for its introduction, into the trust's form or in the fiducia's one. The analysis of the regulation from the New Civil Code focuses on the main characteristics of the contract and its performance.

Introducerea Fiduciei în Noul Cod Civil

Prelimiarii

Noul Cod Civil¹ introduce o instituție nouă² pentru sistemul juridic românesc, mai precis, fiducia. Importată din dreptul roman, bineînțeles cu adaptările de rigoare generate de implicita evoluție a dreptului, tindem să afirmăm că instituția este una revoluționară pentru sistemul românesc de drept, dovadă cea mai de preț, fiind chiar întârzierea introducerii sale în Franța, unde apreciam de altfel că s-a produs destul de târziu(2007). Similaritate cu instituția trustului din sistemul anglo-saxon nu trimite și la o perfectă coincidență între cele două, însă eficiența practică pe care a generat-o a influențat introducerea acesteia, din aceeași categorie de instituții, adaptată desigur la sistemul românesc. Așadar, prin Noul Cod Civil se dorește introducerea unui regim juridic al fiduciei pentru a facilita în principal operațiunile financiare de amploare. Prin introducerea fiduciei în sistemul juridic românesc, se pune în discuție totodată teoria celebrilor juriști francezi Aubry și Rau, și anume teoria patrimoniului de afectatiune. Fiducia permite unei categorii largi de persoane de a se debarasa de gestiunea unor bunuri, atribuindu-le unei persoane numite fiduciar, care este ținut să le administreze cu diligență în beneficiul lor. Ținem să precizăm că legiuitorul român a luat în calcul toate modificările Legii privind introducerea fiduciei în Franță, întrucât în dispozițiile codului

---

¹Legea nr.287/2009(M.Of.nr.511 din 24 iulie 2009).Expunerea de motive: Cartea a III-a din Proiect propune introducerea în dreptul civil român a instituției trust-ului (fiducia). Acest concept, cu o aplicare foarte largă în sistemul de drept anglo-saxon, a fost deja receptat în dreptul continental în unele sisteme juridice naționale (de exemplu, Franța, Elveția, Luxemburg). La redactarea textului a fost avut în vedere modelul Legii nr.2007-211 din 19 februarie 2007 prin care a fost introdus, în Codul civil francez, Titlul XIV, „Despre fiducie”.

Fiducia a fost definită ca operația juridică prin care unul sau mai mulți constitutori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciar care le administrează cu un scop determinat, în folosul unuia sau al mai multor beneficiari. Acestea alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor. Calitatea de constitutor poate fi avută de orice persoană fizică sau juridică, însă, pentru a se evita operațiunile de spălare de bani și evaziunea fiscală, calitatea de fiduciar a fost limitată la instituțiile de credit, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare și de reasigurare.

În patrimoniul fiduciarului, drepturile și obligațiile fiduciare alcătuiesc o masă patrimonială distinctă de celelalte drepturi și obligații, neexistând concurs între creditorii fiduciar și ceilalți creditori ai fiduciarului.

Pentru prima oară în legislația românească au fost introduse, după modelul Codului civil din Québec, reglementări generale privind administrarea bunurilor altuia. Aceste reglementări se vor aplica în fiecare situație în care nu există reglementări speciale privitoare la administrarea bunurilor unei alte persoane, precum și în completarea eventualelor reglementări speciale.

Primul capitol din acest titlu conține dispoziții generale, aplicabile tuturor formelor de administrare. În două secțiuni diferite din Capitolul al II-lea al acestui titlu au fost reglementate două forme distincte de administrare, fiecare având un regim juridic propriu: administrarea simplă și administrarea deplină.

În timp ce administrarea simplă presupune împuternicirea administratorului de a efectua actele necesare pentru conservarea bunurilor și actele utile pentru ca acestea să poată fi folosite conform destinației lor obișnuite, administrarea deplină presupune și îndatorirea administratorului de a exploata în mod profitabil bunurile administrate, de a spori patrimoniul sau de a realiza afectatiunea masei patrimoniale – ceea ce implică și o libertate mai mare a administratorului deplin de a încheia acte de dispoziție cu privire la bunurile administrate.

În Capitolul al III-lea sunt cuprinse și prevederi referitoare la evitarea conflictelor de interese dintre administrator și cel ale cărui bunuri sunt administrate, la separarea bunurilor administratorului de cele administrate, fiind stabilită și posibilitatea administratorului de a sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor și de a interveni în orice cerere sau acțiune având drept obiect bunurile administrate.

² Totuși, conform Legii 51/1995 revizuită și republicată, în art.3 este specificat ca activitatea avocatului este realizată și prin “*activități fiduciare constând în primirea în depozit, în numele și pe seama clientului, de fonduri financiare și bunuri, rezultate din valorificarea sau executarea de titluri executorii, după încheierea procedurii succesorale sau a lichidării, precum și plasarea și valorificarea acestora, în numele și pe seama clientului, activități de administrare a fondurilor sau a valorilor în care acestea au fost plasate*”.

găsim incluse chiar schimbările survenite în legislația franceză, fapt ce face doar să evite un eventual blocaj al instituției, dar și o primire mai optimistă a practicienilor și a doctrinarilor.

Fiducia este reglementată în Cartea a III-a-Despre bunuri, Titlul IV din Noul Cod Civil.

Articolul 773 definește fiducia că fiind operațiunea juridică prin care unul sau mai mulți constitutori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții, ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciar care le administrează cu un scop determinat, în folosul unuia sau al mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor”. Fiducia este așadar, un contract real prin care o persoană numită fiduciant transferă cu titlu de proprietate drepturi patrimoniale, prezente sau viitoare unui persoană numită fiduciar care se obligă să retransmită proprietatea la o dată prestabilită.

Vom prezenta mai jos specificitatea contractului de fiducie așa cum este prezentată ea în Noul Cod Civil.

I.Elementele caracteristici ale contractului de fiducie

A.Organizarea contractuală a transferului de proprietate

Transferul temporar de proprietate. Practic,prin introducerea fiduciei în Codul Civil legiuitorul a făcut să introducă un caz de proprietate temporară.Contractul, ce fundamentează activul fiduciar este translativ de proprietate.

Este adevărat că art 774 NC civ, ”fiducia este stabilită prin lege sau prin contract încheiat în formă autentică. Nu vom insista însă pe lege ca izvor al fiduciei. Contractul este fundamentul acestei operații. Art 777 nu include ca izvor al fiduciei și liberalitățile.Totuși, în art 775, se precizează că este lovit de nulitate absolută contractul prin care se realizează o liberalitate indirectă. Fiducia nu poate fi constituită printr-o hotărâre judecătorească, contrar trustului din sistemul anglo-saxon.De aceea, fiducia nu poate lua naștere doar din simpla manifestare de voință a fiduciantului.Astfel, clarificand mecanismul nașterii fiduciei, legiuitorul a făcut să limiteze sfera sa de constituire, în sensul de a evita eventualele abuzuri constând în posibilitatea constituirii fiduciei prin act juridic unilateral.

Contractul de fiducie este unul consensual și deci nu există niciun caz de fiducie implicită. Potrivit art 774, fiducia trebuie să fie expresă. Aparent, acest lucru ar trimite la formă scrisă, înțeleasă ca ad probationem.Această deoarece fiducia nu se bucură de o prezumție de existență, fapt ce impune caracterul său expres.

B. Conținutul contractului de fiducie

Contractul trebuie să conțină, sub sancțiunea nulității absolute:

- a) drepturile reale, drepturile de creanță, garanțiile și orice alte drepturi patrimoniale transferate;
- b) durată transferului, care nu poate depăși 33 de ani începând de la data încheierii sale;
- c) identitatea constitutorului sau a constitutorilor;
- d) identitatea fiduciarului sau a fiduciarilor;
- e) identitatea beneficiarului sau a beneficiarilor ori cel puțin regulile care permit determinarea acestora;
- f) scopul fiduciei și întinderea puterilor de administrare și de dispoziție ale fiduciarului ori ale fiduciarilor;

Contractul de fiducie și modificările sale trebuie să fie înregistrate la cererea fiduciarului în termen de o luna de la data încheierii acestuia la organul fiscal competent, sub sancțiunea nulității absolute. Simetric, contractul va fi înscris în Registrul Național al Fiduciilor, sub sancțiunea inopozabilității față de terți. În cazul în care masă fiduciară patrimonială conține drepturi reale imobiliare sunt aplicabile dispozițiile în materie ale Cărții Funciare, însă intabularea acestora se realizează numai după înscrierea contractului de fiducie în Registrul Național al Fiduciilor. Pentru transmiterea unor drepturi ce presupun formalități aparte, se vor încheia act separate. Deasemenea, neregistrarea fiscală a contractului atrage sancțiuni administrative.

C. Realizarea transferului de proprietate

În primul rând, fiducia este un contract sinalagmatic ce presupune un transfer de proprietate care permite constituirea activului fiduciar. Simetric, după ce cauza fiduciei este împlinită, fiduciarul este ținut să restituie proprietatea încredințată.

Realizarea transferului de proprietate se face întodeauna în profitul fiduciarului. Prin contractul de fiducie, fiduciarul devine proprietar. Transferul de proprietate este deci criteriul determinant. Pe cale de consecință, fiduciantul și beneficiarul nu dispun decât de niște drepturi personale, sub formă unor creanțe de restituire. În art 773 nu este menționat expres că operează un transfer de proprietate, legiuitorul mărginindu-se a preciza că operează un transfer de drepturi (reale, de creanță, patrimoniale, garanții). Este vorba despre o proprietate ad tempus, care nu este unanim acceptată de către doctrina. Totuși, trebuie să admitem că nu este vorba despre o proprietate în sensul unanim acceptat și nici un simplu dezmebrament sui generis al dreptului de proprietate.

Cu privire la actele translative de drepturi reale, transferul are loc solo consensu. Odată cu încheierea contractului de fiducie, constituentul transferă drepturi fiduciarului, care devine titular și proprietar, având obligația de a le exercita doar în contul beneficiarului sau fiduciantului, în limitele stabilite prin convenție.

D. Părțile contractului

Potrivit art 773 NC civ, orice persoană fizică și morală poate constitui o fiducie. Pot avea calitatea de fiduciar numai instituțiile de credit, societățile de investiții și de administrare a investițiilor, societățile de servicii, societățile de asigurare și de reasigurare legal înființate, dar și notarii publici și avocații, indiferent de forma de organizare a profesiei.

Fie constituantul, fie fiduciarul poate fi beneficiarul contractului, sau chiar ambii. În lipsă de stipulație contrară, fiduciarul poate desemna în orice moment un terț care să se îngrijească de interesele sale în cadrul executării contractului și care poate să dispună de aceleași puteri pe care legea le conferă constituantului.

E. Obiectul transferului

Contractul de fiducie este unul sinalmatic în principal din cauza serviciului pe care îl aduce fiduciarul. Cu toate acestea, transferul de proprietate operează în profitul unui co-contractant, însă fără contraprestație (fiduciantul nu este remunerat pentru ca transferă proprietatea).

Operațiunea fiduciară realizează sau permite să se realizeze un transfer de proprietate. Conform art 777 NC civ. , transferul de proprietate poate opera asupra “drepturilor reale, drepturilor de creanță, garanții ori alte asemenea drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare”. Considerăm ca legiuitorul fost suficient de exhaustiv, cuprinzând o sumedenie de drepturi susceptibile de a fi transferate.

Ca regula generală de aplicabilitate, obiectul nu trebuie să fie ilicit sau imoral. Constituirea unei fiducii în fraudă creditorului fiduciatului, ori încălcarea unor dispoziții imperative sunt lovite de nulitate absolută.

F. Încetarea contractului

Contractul de fiducie ia sfârșit prin atingerea la termen sau prin atingerea scopului urmărit înainte de termen. În continuare, se aplică regulile de la mandat, în sensul că fiduciu încetează și prin declarația de renunțare a beneficiarilor, supuse aceluiași formalități de la înregistrarea contractului. Deasemenea, mai încetează atunci când se deschide procedura de insolvență sau reorganizarea persoane juridice. Efectul principal al încetării contractului de fiducie este transmiterea către beneficiar sau consitutor a masei patrimoniale fiduciare.

G. Clasificarea fiduciei

O particularitate a contractului de fiducie o reprezintă, pe lângă transferul de proprietate și activitatea de serviciu. În lipsă unui asemenea scop, contractul ar avea o altă natură. Art 773 precizează că lipsă scopului fiduciarului din conținutul contractului atrage nulitatea absolută a contractului. Singură obligația de restituire a activului fiduciar odată cu expirarea termenului pentru care fiducia a fost constituită, nu ar fi suficientă pentru a putea distinge fiducia de împrumut. După natură misiunii pentru care a fost constituită, distingem între fiducia-gestiune de bunuri în profitul fiduciantului sau beneficiarului (fiducia cum amicum) și fiducia-garanție (fiducia cum creditore). Cu toate acestea, fiducia mai poate îndeplini și alte funcții, cum ar fi cea de credit sau cea de mijlocire a unei liberalități.

1). Fiducia-gestiune se prezintă ca cea mai simplă modalitate a acestei operațiuni. În cadrul fidei gestiunii transferul de proprietate este realizat cu scopul gestionării bunurilor de către fiduciar în interesul beneficiarului. Deasemenea, în cadrul fidei-gestiune, fiduciarul poate fi un intermediar într-o transmisiune cu titlu oneros. Astfel, în momentul restituirii activului fiduciar, transmisiunea va opera în profitul unui terț beneficiar. În situația în care terțul beneficiar nu este parte la contract, ne situăm în poziția unei stipulații pentru altul. În momentul acceptării de către beneficiar, se va naște un drept definitiv în patrimoniul sau și contra fiduciarului promitent. Și în această situație, fie că este vorba de un cadru contractul care da naștere unor drepturi în profitul unui altul decât beneficiarul sau fie că este vorba despre o stipulație pentru altul, misiunea fiduciarului este mai întâi gestiunea bunurilor și apoi (re)transmiterea lor. Fiducia-gestiune se poate realiza în profitul fiduciantului sau în profitul beneficiarului sau chiar în profitul amândurora. Nu ar exista interes dacă fiduciarul ar administra pentru el însuși, așadar o asemenea fiducie per deductionem este susceptibilă de rezerve.

Putem include în cadrul fiduciei-gestiuni și fiducia-liberalitate și fiducia-credit.

Fiducia-liberalitate se prezintă ca un transfer al disponentului (fiduciantul) către fiduciar pentru că acesta să transmită temporar o parte din activul fiduciar sau totalitatea acestuia. Donația nu operează de manieră directă. Bunurile ce fac obiectul activului fiduciar vor fi administrate de fiduciar, care la expirarea termenului pentru care contractul a fost constituit, este însărcinat să le transfere gratificatului. Așadar, identificăm două cesiuni (una între fiduciant și fiduciar și una între fiduciar și gratificat), însoțită de o gestiune. În pofida acestei analize, menționăm că în Noul Cod Civil fiducia-liberalitate nu poate opera, o eventuală asemenea operațiune fiind lovită de nulitatea absolută³.

Fiducia-credit este o modalitate a fiduciei-gestiune. Într-o prima variantă, fiducia-credit se prezintă ca o modalitate prin care fiduciarului îi este încredințat un activ (fiduciar) pentru că acesta să poată acorda un împrumut unui terț desemnat sau nu de fiduciant. Deasemenea, fiduciarul poate garanta un credit cu activul fiduciar.

2). Fiducia-garanție este supusă multor critici, pentru că în fapt, pe parcursul derulării contractului de fiducie, fiduciantul nu mai are practic niciun drept asupra bunurilor din patrimoniu fiduciar. Dacă lucrurile stau contrar în cadrul fiduciei-gestiune, în situația fiduciei-garanții, fiduciarul poate fi beneficiarul contractului de fiducie. Fiducia-garanție este un contract real prin care debitorul transferă creditorului

---

³ Art. 775. - Contractul de fiducie este lovit de nulitate absolută dacă prin el se realizează o liberalitate indirectă în folosul beneficiarului

proprietatea unui bun în scopul garantării creanței sale. În această situație, debitorul este fiduciantul, iar creditorul este fiduciarul. Totuși, este posibil că fiduciantul să nu fie debitorul obligației garantate și prin mecanismul fiduciei să vrea să garanteze obligația altuia. În toate situațiile, fie că fiduciantul este sau nu debitorul obligației garantate, fiduciarul primește un bun în scopul de a asigura o creanță. Dacă fiduciarul este chiar el creditorul obligației asigurate, în caz de nerestituire a datoriei la expirarea termenului pentru care contractul de fiducie a fost constituit, el fi chiar proprietar. Așadar, în această ipostază, transferul de proprietate este unul definitiv, ci nu temporar pentru că obligația de restituire depinde de plata datoriei.

Nu în toate cazurile utilizarea proprietății în scopul de a garanta o creanță se transpune în mecanismul fiduciei. Ceea ce este specific fiduciei-garanții o reprezintă facultatea de a transmite proprietatea la începutul operației, de aici putând identifica posibilele confuzii între fiducia-garanție și celelalte garanții. Merită atenție clauzele de rascumparare dintr-un contract de vânzare⁴, prin care transferul de proprietate este suspendat în scopul garantării unei creanțe.

II. Executarea contractului de fiducie

A. Patrimoniul fiduciar

Deoarece transferul de proprietate operează temporar, pentru a evita orice confuziune de patriomonii, bunurile ce fac obiectului contractului de fiducie formează o masă patriomonia autonomă⁵. Raționamentul constituirii unui patrimoniu de afectatiune evită neîndeplinirea obligației de restituire. Contrar, fiduciarul dobândind proprietatea bunurilor ce îi sunt încredințate prin contract, ar putea să depășească scopul contractual, depășind limitele acestuia și invocând unicitatea masei patriomoniale. De aceea, un patrimoniu separat rezolvă toate problemele de confuziune între proprietatea ordinară și cea fiduciară. Confuziunea patriomonia între masă fiduciară și patrimoniul fiduciantului sau beneficiarului are loc numai după plată datoriilor fiduciare(art 791).

---

⁴ Fiducia-garanție, spre deosebire de contractul de vânzare cu clauza de rascumparare permite sa evita dificultatile in cazul in care este introdusa o operatiune de credit. Proprietarul care vinde sub clauza de rascumparare un element din patrimoniul sau pentru a obtine fonduri pe care spera sa le restituie folosind clauza de rascumparare, este mult mai putin protejat decat intr-o operatiune de credit garantatata de un transfer fiduciary, intrucat creditorul risca sa abuzeze de pozitia sa cerand un pret de vânzare inferior valorii reale a bunului(JURISCLASSEUR art 1659-2-17)

⁵ Art. 773. – [...] Aceste drepturi alcătuiesc o masă patriomonia autonomă, distinctă de celelalte drepturi si obligatii din patrimoniile fiduciarilor.

Proprietatea fiduciară ce face parte din patrimonial fiduciar este supusă unui regim juridic particular. Consecință directă a acestei afectatiuni a patrimoniului este limitarea dreptului de gaj general al creditorilor. Atât fiduciarul, cât și fiduciantul nu vor mai răspunde cu întreg patrimoniul pentru creanțele lor.

Patrimoniul fiduciar este compus din activul și respectiv, pasivul fiduciar.

Activul fiduciar este constituit din totalitatea drepturilor reale, drepturilor de creanță, garanții ori alte asemenea drepturi patrimoniale ori un ansamblu de asemenea drepturi prezente și viitoare, plus fructele lor ce fac parte din masă fiduciară transmisă de către fiduciant fiduciarului.

Pasivul fiduciar reprezintă totalitate obligațiilor asumate pe parcursul executării contractului. În legătură cu creanțele născute în legătură cu bunurile din patrimoniul fiduciar, creditorii acestora vor urmări mai întâi activul masei patrimoniale, iar în caz de necesitate și patrimoniul constitutorului sau/și al fiduciarului⁶. Potrivit art 786 (1)⁷, obligațiile asumate de fiduciant anterior încheierii contractului de fiducie, în legătură cu drepturile ce fac obiectul masei patrimoniale fac obiectul pasivului fiduciar. Pe cale de consecință, creditorii patrimoniului fiduciar vor avea drept gaj numai activul fiduciar. De aceea, fie că sunt creditori personali ai fiduciarului, ai fiduciantului sau ai beneficiarului nu pot să își realizeze creanță din activul fiduciar. Excepții la această situație fac cazurile în care creditorii nu sunt deja titularii unui drept de urmărire (cazul ipotecii) ori când fiduciarul, fiduciantul sau beneficiarul încheie contractul în fraudă creditorilor lor, având în această situație cazul acțiunii pauliene. Asadar, situația creditorilor personali ai fiduciarului este rezolvată prin crearea masei patrimoniale fiduciare.⁸

Durată patrimoniului fiduciar este de regulă, precizată în contract și potrivit art. 779 c) nu poate depăși 33 de ani.

B. Drepturile și obligațiile părților

B.1. Drepturile fiduciarului. Deși față de terți, fiduciarul apare că un veritabil proprietar, în realitate drepturile sale sunt strâns legate de puterile conferite prin contractul de fiducie. Așadar, operează regimul juridic al proprietatii, dar acesta este corolarul regimului contractual. În mod normal, fiduciarul dispune numai de o un drept

---

⁶ Art 786. – (2) Titularii creanțelor născute în legătură cu bunurile din masa patrimonială fiduciară nu pot urmări decât aceste bunuri, cu excepția cazului în care, prin contractul de fiducie, s-a prevăzut obligația fiduciarului sau/si a constitutorului de a răspunde pentru o parte sau pentru tot pasivul fiduciei. În acest caz, va fi urmărit mai întâi activul masei patrimoniale fiduciare, iar apoi, dacă este necesar, bunurile fiduciarului sau/si ale constitutorului, în limita și în ordinea prevăzute în contractul de fiducie

⁷ Art. 786. - (1) Bunurile din masa patrimonială fiduciară pot fi urmărite, în condițiile legii, de titularii de creanțe născute în legătură cu aceste bunuri sau de acei creditori ai constitutorului care au o garanție reală asupra bunurilor acestuia și a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior stabilirii fiduciei. Dreptul de urmărire poate fi exercitat și de ceilalți creditori ai constitutorului, însă numai în temeiul hotărârii judecătorești definitive de admitere a acțiunii prin care a fost desființat contractul de fiducie încheiat în fraudă dreptului lor de creanță

⁸ Totuși, dacă a operat o confuziune de patrimonii, atât creditorii personali, cât și creditorii personali intră în concurs asupra aceeași mase patrimoniale

de gestiune (administrarea și conservarea) asupra bunurilor din masă patrimonială. Pentru prejudiciile cauzate de actele de conservare sau de administrare a masei fiduciare, fiduciarul răspunde numai cu celelalte drepturi ce fac parte din patrimoniul său (art 787). Cu privire la drepturile procesuale ale fiduciarului referitoare la dreptul său de proprietate din patrimoniul fiduciar, el va avea toate drepturile specifice acestuia.

Obligațiile fiduciarului. Obligațiile principale ale fiduciarului sunt de a-și executa misiunea prevăzută în contract și de a restitui proprietate la expirarea contractului. Este adevărat că pe parcursul executării contractului, fiduciarul devine un veritabil proprietar, însă principală limită în exercitarea dreptului de proprietate este imposibilitatea disponibilizării⁹. De aceea, fiduciarul trebuie să execute în mod fidel contractul(1) și să restituie proprietatea la sfârșitul perioadei prestabilite(2).

1.Obligația de a executa în mod fidel contractul. Potrivit art 783¹⁰, rezultă că fiduciarul este ținut în primul rând să îndeplinească obligațiile prevăzute în contract, dar și să îl informeze (și corelativ să răspundă) pe beneficiar sau pe fiduciant despre situația patrimoniului fiduciar. În cazul modificării echilibrului contractual, dispozițiile din Noul Cod Civil nu oferă niciun răspuns, însă prin analogie pot fi aplicabile dispozițiile de regimul juridic al mandatului.

În principiu, fiduciarul trebuie să execute personal contractul. Noul Cod Civil nu răspunde acestei întrebări, adică al executării contractului de către o altă persoană, altă decât fiduciarul, ceea ce face să sublinieze caracterul *in iudicio personae*.

2.Obligația de restituire. Una dintre particularitățile contractului de fiducie este restituirea proprietății bunurilor ce au făcut obiectul activului fiduciar, constitutorului sau unui terț beneficiar¹¹. Are loc un transfer de proprietate temporar, derogatoriu de la caracterul standard al proprietății. În cazul fiduciei-garanții, în caz de neexecutare creanței garantate de către debitor, obligația de restituire nu îi mai poate incumba fiduciarului, el fiind liberat de aceasta. Obligația de restituire este supusă condiției suspensive ce rezidă în plată datoriei, astfel că neîndeplinirea condiției atrage absența obligației.

Întrucât fiduciarul este remunerat pentru administrarea bunurilor fiduciantului în cadrul contractual al fiduciei¹², el ar putea opune un drept de retenție în cazul în care fiduciantul nu și-ar îndeplini obligația de remunerare.

---

⁹ Acest aspect trebuie privit însă cu rezerve, întrucât nu ar însemna aceasta neîndeplinirea obligației de restituire?!

¹⁰ Art. 783. - Contractul de fiducie trebuie să cuprindă condițiile în care fiduciarul dă socoteală constitutorului cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale. De asemenea, fiduciarul trebuie să dea socoteală, la intervale precizate în contractul de fiducie, beneficiarului și reprezentantului constitutorului, la cererea acestora

¹¹ Art. 791. - (1) Când contractul de fiducie încetează, masa patrimonială fiduciară existentă în acel moment se transferă la beneficiar, iar în absența acestuia, la constitutor.

¹² Art. 783. - (2) (2) Fiduciarul va fi remunerat potrivit înțelegerii părților, iar în lipsa acesteia, potrivit regulilor care cârmuiesc administrarea bunurilor altuia. Trimitere la regimul mandatului art 1547 C.civ., respectiv

B.2 Drepturile fiduciantului-beneficiar. După executarea contractului, bunurile ce fac obiectul masei patrimoniale fiduciare trebuie să fie restituite fiduciantului sau unui terț-beneficiar (fie el și un terț-beneficiar în situație stipulației pentru altul). Apărând față de terți ca un adevărat proprietar, fiduciarul trebuie să menționeze expres atunci când acționează în contul masei patrimoniale, și mai ales atunci când sunt cerute formalități de publicitate pentru acea categorie de drepturi (art 782 N.C.civ). Această cerință se impune întrucât este posibil că fiduciarul să fi fost anterior posesorul bunurilor ce constituie masă fiduciară.

Dacă fiduciarul nu menționează expres că acționează în contul masei patrimoniale fiduciare, el este beneficiarul unei prezumții simple în sensul că are puterile cele mai largi asupra masei patrimoniale(art 784 N.C.civ.). Așadar, apărând drept proprietar față de terți, el va putea înstrăina un bun din masă fiduciară, iar actul de înstrăinare va fi valabil în ipoteză în care terții sunt de bună-credință. Terții-dobânditori beneficiază de prezumția instituită la art 784 N.C.civ dacă nu cunoșteau existența contractului de fiducie sau dacă cunoscând calitatea cocontractantului sau, credeau că acționează în limită puterilor sale. Pe cale de consecință, actul de înstrăinare încheiat cu nerespectarea contractului de fiducie va fi considerat valabil. În Noul Cod Civil s-a optat pentru această soluție, întrucât prin efectul translativ al contractului de fiducie, fiduciarul devine proprietarul bunurilor cedate. Se repune în discuție care este titularul dreptului real în fond. Dacă fiduciantul ar fi el titularul dreptului real, atunci el ar putea să își opună dreptul terțului cocontractant al fiduciarului. Deși el nu mai dispune decât de un drept de restituire (drept de creanță, deci), în situația în care terțul cocontractant al fiduciarului este de rea-credință ori în ipoteza unei fraude contra fiduciantului, actul de înstrăinare între fiduciar și terț este desființat.

Obligația fiduciantului este de a-l plăti pe fiduciar pentru serviciul prestat, potrivit contractului, iar în situația în care nu este precizat în conținutul contractului întinderea remunerației, se aplică regulile de la mandat¹³.

Lista cheie:

---

¹³ 784.(2).Fiduciarul va fi remunerat potrivit înțelegerii părților, iar în lipsa acesteia, potrivit regulilor care cârmuiesc administrarea bunurilor altuia.

Fiducia, fiduciarul
Transfer temporar de proprietate
Fiducia-gestiune si Fiducia-garantie
Drepturile si obligatiile partilor

Mots clés:

La fiducie, le fiduciaire
Transfer temporaire de propriété
La fiducie-gestion et la fiducie-garantie
Les droits et les obligations des parties

Words key:

Fiducia, the fiduciary
a temporary transfer of property
Fiducia-administration and Fiducia-guarantee
The rights and obligations of the parties

Biografie:

C.Statescu, C.Birsan, Teoria obligatiilor, Ed. Hamangiu, 2008

Francisc Deak, Contracte speciale, Vol I si II, Editia a IV-a, Ed. Universul Juridic, 2006

L.Pop, Teoria obligatiilor, Editura Luminex

C.Stoicescu, Curs elementar de drept roman, Ed. Universul Juridic, 2009

PANDO Annabelle, Neutralité fiscale de rigueur pour la future fiducie française, Petites Affiches, 3 novembre 2006, n° 220, p. 4.

PRUM André, L'arrivée annoncée de la fiducie, Revue de droit bancaire et financier, janvier 2007, p. 1

PANDO Annabelle, Une fiducie française bientôt disponible pour les entreprises, Droit & Patrimoine, n° 155, janvier 2007, p. 6.

Cass. Com. 19 déc. 2006, pourvoi n° 05-16.395, Bull. civ. IV, n° 250, p. 275.

www.legifrance.gouv.fr

JURISCLASSEUR